

**PARVATIBAI CHOWGULE COLLEGE OF ARTS AND SCIENCE
(AUTONOMOUS)
DEPARTMENT OF MARATHI
COURSE STRUCTURE
THREE YEARS B.A./B.Sc. DEGREE COURSE IN MARATHI**

SEMESTER	CORE COMPULSORY		CORE ELECTIVE				SKILL ENHANCEMENT COURSES	FOUNDATI ON COURSE
I	MAR-C-1 मराठी कथा : स्वरूप आणि उपयोजन (१९४५ ते २०००)	MAR-C-2 आधुनिक मराठी कविता : स्वरूप व उपयोजन (आरंभ ते २०००)						FC-MAR - I मराठी वाचन लेखन आणि संभाषण कौशल्ये
II	MAR- C-3 मराठी कादंबरी : स्वरूप व उपयोजन (१९४५ - २०००)	MAR-C-4 मराठी नाटक : स्वरूप व उपयोजन (१९४५ - २०००)						FC-MAR - II मराठी वाचन लेखन आणि संभाषण कौशल्ये
III	MAR- C-5 काव्यशास्त्र (भारतीय व पाश्चात्य)		MAR- E-1 प्राचीन मराठी वाङ्मय : (प्रारंभ ते १६५०)	MAR- E-2 मराठी ललित गद्य : स्वरूप आणि उपयोजन	MAR- E-3 साहित्याभिरू चीचे स्वरूप	MAR- E-4 गोमंतकीय मराठी साहित्य समीक्षा आणि संशोधन (कविता, कथा, कादंबरी, बालसाहित्य)	MAR-SEC-1 कार्यक्रम संयोजन (इवेंट मॅनेजमेंट) व संचालन (अॅन्कारिंग) कौशल्य	
IV	MAR- C-6 रसविचार आणि समीक्षाविचार		MAR- E-5 प्राचीन मराठी वाङ्मय : (१६५१ ते १८१८)	MAR- E-6 प्रवासवर्णन : एक वाङ्मयप्रकार	MAR-E-17 मराठी विज्ञान साहित्य : स्वरूप व उपयोजन	MAR- E-8 गोमंतक आणि कोकण प्रदेशातील लोककला	MAR-SEC-2 माहितीपट (डॉक्युमेंटरी) : लेखन कौशल्य आणि उपयोजन	
V	MAR- C-7 व्याकरण		MAR- E-9	MAR- E-10	MAR- E-11	MAR- E-12		

			मराठी वाङ्मयाचे सांस्कृतिक स्वरूप	आत्मचरित्र : साहित्यप्रकार आणि उपयोजन	पत्रकारिता : स्वरूप आणि कौशल्ये	भाषिक कौशल्ये आणि व्यक्तिमत्व विकास		
VI	MAR- C- 8 भाषाविज्ञान		MAR- E-13 मुक्तिपूर्व गोमंतकीय मराठी वाङ्मय	MAR- E-14 मराठी प्रादेशिक कादंबरी : स्वरूप आणि उपयोजन	MAR- E-15 भाषांतरविद्या	MAR-E-18 साहित्याचे माध्यमांतर		

S.Y.B.A (Semester - III)

Course Title: काव्यशास्त्र (भारतीय व पाश्चात्य)

Course Code: MAR- C-5

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. काव्य या वाङ्मयप्रकाराच्या व्याख्या व स्वरूप समजावून घेणे.
2. काव्यशास्त्र - शास्त्र म्हणून मीमांसा / सिध्दांतन अभ्यासणे.
3. संस्कृत साहित्यातील काव्यलक्षणाची ओळख करून घेण्याबरोबरच पाश्चात्य साहित्यातील काव्यलक्षणांचा परिचय करून देणे.
4. भारतीयांची काव्यप्रयोजने व पाश्चात्यांची काव्यप्रयोजने यांची माहिती होईल.
5. प्रतिभेचे स्वरूप व काव्यातील तिचे महत्त्व कोणते याविषयी विद्यार्थ्यांना माहिती होईल.

Course Outcome:

1. काव्य या साहित्यप्रकाराची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल त्याचबरोबर एक शास्त्र म्हणून काव्यशास्त्राची बाजू ध्यानात येईल.
2. प्राचीन काव्यापासून म्हणजे संस्कृत साहित्यातील काव्यलक्षणे व पाश्चात्य साहित्यातील काव्यलक्षणे समजल्यामुळे, एकूणच काव्यशास्त्राचा सखोल अभ्यास होईल.
3. काव्यनिर्मितीकडे, प्राचीन भारतीय साहित्याभ्यासकांनी आणि पाश्चात्य साहित्याभ्यासकांनी कोणकोणत्या हेतूने पाहिले आणि काव्यनिर्मितीची कोणकोणती प्रयोजने होती त्याचा सविस्तर अभ्यास होईल. तसेच काव्यनिर्मितीत प्रतिभेचा महत्त्वाचा परिचय होईल.
4. विविध काव्य प्रकारांचे अध्ययन केल्यामुळे त्या त्या काव्यप्रकारामध्ये लेखन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

Syllabus:

1. काव्यलक्षणे – भारतीय व पाश्चात्य (15 Hours)
2. काव्यप्रयोजने – भारतीय व पाश्चात्य (15 Hours)
3. शब्दशक्ति व प्रतिभाविचार (15 Hours)
4. काव्याचे विविध प्रकार (15 Hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. कुळकर्णी वा. ल., 'साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा', मुंबई. दु. आ., १९९५
2. गाडगीळ स. रा., 'काव्यशास्त्रप्रदीप', व्हीनस प्रकाशन, पुणे, २०१०
3. जोग रा. श्री., 'अभिनव काव्यप्रकाश'
4. ढवळे वि. ना., 'साहित्याचे तत्त्वज्ञान', प. आ., पुणे, १९८४
5. देशपांडे ग. त्र्यं., 'भारतीय साहित्यशास्त्र', मुंबई, १९८०
6. पाटील गंगाधर, 'समीक्षेची नवी रूपे', मुंबई, १९८२
7. यादव आनंद, 'साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया', मेहता प्रकाशन, पुणे, १९८९
8. यशवंत मनोहर, 'नवे साहित्यशास्त्र', विजय प्रकाशन, नागपूर, २००१
9. पाटणकर वसंत, 'साहित्यशास्त्र- स्वरूप आणि समस्या', पद्मगंधा प्रकाशन, २०११
10. पवार गो.म, हातकणंगलेकर. म. द., 'निवडक मराठी समीक्षा', साहित्य अकादमी प्रकाशन
11. रसाळ सुधीर, 'कविता आणि प्रतिमा', मौज प्रकाशन

Course Title: प्राचीन मराठी वाङ्मय (प्रारंभ – १६५०)

Course Code: MAR- E-1

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. मराठी भाषेच्या उगमाच्या खुणा जाणून घेऊन प्राचीन मराठी भाषा, साहित्य आणि संस्कृती यांचा परिचय करून देणे.
2. जुन्या मराठी साहित्याच्या विकासाला हातभार लावणाऱ्या साहित्यिकांचा त्यांच्या महत्वाच्या कलाकृतींच्या आधारे परिचय करून देणे.
3. प्राचीन मराठी साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाहांची ओळख करून देणे.
4. विविध पंथीय मराठी वाङ्मयाच्या लेखनप्रेरणा व स्वरूप समजावून देणे.

Course Outcome:

1. मराठी वाङ्मयाच्या प्रारंभिक टप्प्यावरील साहित्यिक व त्यांच्या साहित्यकृतींचा परिचय होईल.
2. वाङ्मयीन जाणिवा वृद्धिंगत होतील तसेच साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल.
3. प्राचीन मराठी वाङ्मयाची मौलिकता लक्षात आल्यामुळे त्याविषयी विशेष आस्था निर्माण होईल.
4. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या क्षेत्रामध्ये संशोधन करण्याची अभिरुची निर्माण होईल.

Syllabus:

1. यादवकालीन मराठी वाङ्मय- महानुभाव पंथ, वारकरी पंथ(ज्ञानेश्वर, नामदेव, संत कवी- सावतामाळी, चोखामेळा, संत कवयित्री- जनाबाई, मुक्ताबाई) (15 Hours)

2. बहामनी कालीन मराठी वाङ्मय – अ. दत्त संप्रदाय	
	ब. संत एकनाथ – वाङ्मयीन कार्य (15 Hours)
3. शिवकालीन मराठी वाङ्मय (तुकाराम, रामदास आणि समकालीन)	(15 Hours)
4. उपयोजित स्तर – पाठ्यपुस्तक - तुकारामाचे निवडक अभंग,
संपा. प्र.न.जोशी	(15 Hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. गोसावी, र. रा., 'महाराष्ट्रातील पाच भक्ती संप्रदाय', प्रतिमा प्रकाशन
2. जोग, रा. श्री. (संपा.), 'मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड एक ते तीन)', महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
3. डहाके, वसंत आबाजी., 'मराठी साहित्य इतिहास आणि संस्कृती', पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
4. तुळपुळे, शं. गो., 'महानुभाव पंथ व त्यांचे वाङ्मय', व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
5. देशपांडे, अ. ना., 'प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग एक (महानुभाव अखेर)', व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आ. दुसरी, जाने १९९५.
6. देशपांडे, अ. ना., 'प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग दुसरा (ज्ञानदेव - नामदेव)', व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आ. दुसरी, जाने १९९६.
7. देशपांडे, अ. ना., 'प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग तिसरा (एकनाथ – पर्व - प्रारंभ)', व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आ. दुसरी, मे २००२.
8. देशपांडे, अ. ना., 'प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग चौथा (एकनाथ - मुक्तेश्वर)', व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आ. पहिली, जाने १९७७.
9. देशपांडे, अ. ना., 'प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग पाचवा (तुकाराम - रामदास)', व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आ. पहिली, जाने १९८२.
10. नसिराबादकर, ल. रा., 'प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास', फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.

Course Title: मराठी ललित गद्य स्वरूप आणि उपयोजन

Course Code: MAR- E-2

Marks: 100

Credits: 0 4

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. हा एक ललित साहित्याचा प्रकार आहे. या साहित्यप्रकाराची गुण वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.
2. मराठी ललित गद्याचा ऐतिहासिक परामर्श घेणे.
3. सैध्दांतिक तसेच उपयोजित स्तरावर त्याचा अभ्यास करणे.
4. मराठी ललित गद्याला समृद्ध बनवणाऱ्या ललित निबंधांच्या अध्ययनातून या साहित्यप्रकारातील बदलत्या प्रवाहांचा परिचय करून देणे.

Course Outcome:

1. सैध्दांतिक स्तरावर ललित गद्य या साहित्यप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप तसेच वेगळेपण लक्षात येईल.
2. स्थूल स्वरूपात मराठी ललित गद्याच्या वाटचालीचा अभ्यास केल्यामुळे या लेखनप्रकारातील विविध प्रवाह आणि महत्त्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल.
3. उपयोजित स्तरावर ललित गद्याचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.
4. ललित गद्याच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल.

Syllabus:

1. सैध्दांतिक स्तर - ललित गद्य स्वरूप व प्रकार **(15 Hours)**
2. मराठी ललित गद्य वाटचाल- स्थूल स्वरूप **(15 Hours)**
3. उपयोजित स्तर- पाठ्यपुस्तक , मुठीतलं आकाश- सिसिलिया कार्व्हालो
(निवडक १५ निबंधाचा समावेश)

अ. ललित निबंधाचे सौंदर्य

(15 Hours)

ब. ललित निबंधाचे आकलन

(15 Hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. अदवन्त, म. ना., बनहट्टी, श्री. ना., 'बहुरूपी निबन्ध', सुविचार प्रकाशन मंडळ, नागपूर, १९६६.
2. आचार्य, मा. ना., 'अनुषंग',
3. चौघुले, वि. शं., 'ललितगद्य ते मुक्तगद्य', मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
4. देसाई, स. शं., दशरथे, अनंत., 'लेखन कला परिचय', परिमल प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९८.
5. यादव, आनंद, 'ललित गद्याचे तात्त्विक स्वरूप आणि मराठी लघुनिबंधाचा इतिहास', मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९६

Course Title: साहित्याभिरूचीचे स्वरूप

Course Code: MAR-E-3

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. विद्यार्थ्यांची वाङ्मयीन अभिरूची विकसित करणे.
2. मराठी साहित्यासंबंधी रूची निर्माण करणे.
3. विद्यार्थ्यांमध्ये साहित्यास्वाद घेण्याची विविधांगी क्षमता विकसित करणे.
4. साहित्याभ्यासातून जीवनविषयक दृष्टी विकसित करणे.
5. विविध साहित्यविषयक उपक्रमांचा प्रसार आणि नेतृत्व करणे.

Course Outcome:

1. वैयक्तिक पातळीवर आणि कौटुंबिक किंवा सामाजिक पातळीवरील वाचन संस्कृती विकसित होण्यास हातभार लागेल.
2. सामाजिक पातळीवरील साहित्यविषयक उपक्रमशिलता वाढीस लागेल.
3. साहित्याशी अनुबंध जुळल्यामुळे साहित्यनिर्मितीची प्रेरणा मिळून साहित्यव्यवहार बळकट होईल.
4. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल.

Syllabus:

1. वाचनसंस्कृती आणि वाचनाचे विविध स्तर (ललित साहित्याचे वाचन, गंभीर साहित्याचे वाचन, नाटक, कादंबरी, कविता यांच्या वाचन संदर्भात, अभिवाचन) **(15 Hours)**
2. गटवार पध्दतीने विविध उपक्रमांचे आयोजन – **(15 Hours)**
अ. काव्यवाचन, कथाकथन,
ब. पारितोषिक वितरण आणि विविध पुरस्कारांची माहिती.
3. साहित्याचा सामाजिक व्यवहार - ग्रंथ प्रकाशन, ग्रंथ चर्चा, साहित्यिकांशी संवाद.

(15 Hours)

4. साहित्यविषयक उपक्रमशीलता – ग्रंथ प्रदर्शने, ग्रंथ वितरण, इ. वितरण प्रणाली

(15 Hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. जोंधळे, महावीर., 'साहित्य आणि आविष्कार', स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, २००२.
2. पवार, गो. मा., 'साहित्यमूल्य आणि अभिरूची', साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
3. पाटील, मोहन., 'ग्रामीण साहित्य आणि संस्कृती', स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
4. पाध्ये, दिगंबर., 'साहित्य, समाज आणि संस्कृती', लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
5. मेश्राम, केशव., 'साहित्य संस्कृती मंथन', स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद, २००४.
6. यादव, आनंद., 'साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया', मेहता प्रकाशन, पुणे.
7. साने. ह. श्री., 'सामाजिकशास्त्रे आणि साहित्य अंतःसंबंध', प्रतिमा प्रकाशन
8. सोमण, अंजली., 'साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ', प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
9. प्रकाशनविश्व, २०१७
10. लोकराज्य वाचनसंस्कृती विशेषांक, २०१६

Course Title: गोमंतकीय मराठी साहित्य: समीक्षा आणि संशोधन
(कविता, कथा, कादंबरी, बालसाहित्य)

Course Code: MAR- E-4

Marks: 100

Credits: 0 4

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. गोमंतकीय मराठी साहित्य वाचण्याची आवड निर्माण करणे.
2. विविध साहित्यप्रकारातील साहित्याचे वाचन व त्या त्या साहित्यप्रकारातील साहित्याची ओळख करून घेणे.
3. साहित्याची समीक्षा – विविध साहित्य प्रकारांची ओळख व समीक्षेचे विशेष समजावून घेणे.
4. साहित्य संशोधन – संशोधन स्वरूप, पद्धती व प्राथमिक संशोधनपर अभ्यासाचे महत्त्व समजावून घेता येईल.
5. निवडलेल्या विषयावर लघुशोधनिबंध वा लघुप्रकल्प लेखन तयार करून घेणे.

Course Outcome:

1. गोमंतकीय मराठी साहित्याची/साहित्यप्रकाराची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल.
2. गोमंतकीय मराठी साहित्याचे कोणकोणत्याप्रकारे विकसन झाले, स्थित्यंतरे झाली त्याचा स्थूल परिचय विद्यार्थ्यांना होऊ शकेल.
3. वाचलेल्या गोमंतकीय मराठी साहित्यावर/पुस्तकांवर विविध मराठी वृत्तपत्रांतून, नियतकालिकांतून विद्यार्थ्यांना समीक्षणे लिहिता येतील.
4. साहित्याच्या संशोधन पद्धतीनुसार एखाद्या साहित्य प्रकारातील गोमंतकीय साहित्यावर वा पुस्तकावर लघुशोधनिबंध वा लघुप्रकल्पकार्य तयार करून घेता येतील.

Syllabus:

1. चार गोमंतकीय मराठी साहित्य प्रकाराचे आरंभापासूनचे स्वरूप (15 Hours)
2. समीक्षा – स्वरूप, विविध पद्धती, परीक्षण/समीक्षण (15 Hours)
3. लघुशोधनिबंध आणि लघुप्रकल्पकार्यासाठीचे संशोधन व त्याचे स्वरूप (15 Hours)

लघुशोधनिबंध वा लघुप्रकल्पकार्य - विषय

(अ) गोमंतकीय मराठी कविता

1. संत सोहिरोबानाथ अंबिये यांच्या स्फुट कवितेतील सामाजिक उपदेशाचे स्वरूप.
2. बा.भ. बोरकर यांच्या 'आनंदभैरवी' या काव्यसंग्रहातील गोमंतकीय निसर्ग.
3. गजानन रायकर यांच्या 'रंगयात्रा' या काव्यसंग्रहातील सामाजिकता

(ब) गोमंतकीय मराठी कथा

1. पं.महादेवशास्त्री जोशी यांच्या 'खडकातील पाझर' या कथासंग्रहातील संस्कारशीलतेचे स्वरूप.
2. वि.ज. बोरकर यांच्या आदिंश या कथासंग्रहातील गोमंतकीय समाजजीवन.
3. विठ्ठल गावस यांच्या 'ओझं' या कथासंग्रहातील प्रादेशिकता.

(क) गोमंतकीय मराठी कादंबरी

1. सुभाष भेण्डे यांच्या 'अंधारवाटा' या कादंबरीतील महानगरीय जीवन.
2. स.शं.देसाई यांच्या 'महापर्व' कादंबरीतील महाराणी ताराबाईची व्यक्तिरेखा.
3. माधवी देसाई यांच्या 'कथा एका राजाची' या कादंबरीतील स्त्रीजीवन.

(ड) गोमंतकीय मराठी बालसाहित्य

1. सुधाकर प्रभू यांच्या 'हे अभिमन्यूचे वारस' कादंबरिकेतील ऐतिहासिक घटनाप्रसंगांचे चित्रण.
2. निलिमा आंगले यांच्या 'पऱ्यांचा देश' या संग्रहातील बालकवितेचे विशेष.
3. अवधूत कुडतरकर यांच्या 'जंतर मंतर छू' मधील अब्दुत वातावरण.

संदर्भ ग्रंथ

1. अडसूळ श्रीकृष्ण, 'गोमंतकीय मराठी साहित्य आशय आणि आविष्कार', शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१३
2. अडसूळ श्रीकृष्ण (संपा.), 'गजानन रायकर यांचे साहित्य – स्वरूप आणि मीमांसा', मराठी विभाग-चौगुले कॉलेज प्रकाशन, मडगाव, २०१३
3. घवी रवींद्र, श्रीकांत कासकर (संपा.), 'स्वातंत्र्योत्तर गोमंतकीय मराठी कथा', गोमंतक साहित्य सेवक मंडळ प्रकाशन, पणजी, २००६
4. घवी रवींद्र, 'मागोवा: गोमंतकीय मराठी साहित्यिकांचा', राजहंस वितरण, पणजी, १९९८
5. तडकोड सु.म.(संपा.), 'नरेंद्र बोडके यांची समग्र कविता', शारिवा प्रकाशन, पुणे, २०१२
6. नाडकरणी एस्.एस्., कोमरपंत सोमनाथ (संपा.), 'गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड-२)', गोमंतक मराठी अकादमी प्रकाशन, पणजी, २००३
7. प्रभुदेसाई वि. बा., घवी रवींद्र (संपा.), 'गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड-१)', गोमंतक मराठी अकादमी प्रकाशन, पणजी, २००३
8. बोडके नरेंद्र (संपा.), 'गोमंतकीय मराठी कवितेचे अर्धशतक १९६०-२०१०', नंदिनी प्रकाशन, पुणे, २०१०

Course Title: कार्यक्रम संयोजन (इवेंट मॅनेजमेंट) व संचालन (अॅन्करिंग) कौशल्य

Course Code: MAR-SEC-1`

Marks: 100

Credits: 0 4

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. विद्यार्थ्यांमध्ये संयोजन व संचालनाचे कौशल्य विकसित करणे.
2. कार्यक्रमाची आखणी व अन्य तयारी याविषयीची कौशल्ये आत्मसात करणे.
3. व्यक्तिमत्त्व विकास साधणे.
4. विद्यार्थ्यांमध्ये विविधांगी कलागुण विकसित करून त्यांची जीवनविषयक दृष्टी विकसित करणे.
5. विविध साहित्यविषयक उपक्रमांचा प्रसार आणि नेतृत्व करणे.

Course Outcome:

1. कार्यक्रम संयोजनासंदर्भात ज्ञान प्राप्त होईल.
2. सूत्रसंचालनाची कौशल्ये आत्मसात करता येतील.
3. वैयक्तिक पातळीवरील नेतृत्व गुणांची जोपासना होऊ शकेल.
4. स्वयंरोजगाराच्या दृष्टीने ही कौशल्ये उपयुक्त ठरतील.

Syllabus:

1. कार्यक्रमाची पूर्वतयारी , कार्यक्रमाची आखणी व अन्य पूरक तयारी (15 Hours)
2. सूत्रसंचालनाचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व प्रकार (15 Hours)
3. सूत्रसंचालनाचे तंत्र व सूत्रसंचालकाची भूमिका (15 Hours)
4. संहिता लेखन व वाचन, कार्यक्रमाची प्रसिद्धी (15 Hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. उपयोजित मराठी - 'डॉ. गं. ना. जोगळेकर कृतज्ञताग्रंथ', मोडक केतकी आणि इतर., पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१२
2. गडकरी, माधव., 'सभेत कसे बोलावे', क्षितीज प्रकाशन, मुंबई, १९८९
3. घाणेकर – थत्ते, ऋचा., 'असे करावे सूत्रसंचालन', अक्षय्य प्रकाशन, पुणे, २०१२

4. पंडित, माधव., 'त्रिवेध', प्रकाशन, मडगाव, २००८
5. पाटील, के आर., 'सूत्रसंचालन कसे करावे?', ज्ञानसंवर्धन प्रकाशन, कोल्हापूर, २०१४
6. बागडे आचार्य, 'कार्यक्रमाचे प्रभावी संयोजन आणि सूत्रसंचालन', परफेक्ट इन्व्हेंट मॅनेजमेंट, साकेत प्रकाशन, पुणे, २०१६
7. मिरजकर श्यामसुंदर, 'सूत्रसंचालन एक प्रयत्नसाध्य कला', नाम-नालंदा प्रकाशन

Course Title: रसविचार आणि समीक्षाविचार

Course Code: MAR- C-6

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. प्राचीन भारतीय साहित्यशास्त्रातील रससंकल्पना समजावून घेणे.
2. साहित्याभ्यासात असलेले रससौंदर्याचे महत्त्व ध्यानात घेणे.
3. साहित्यातील समीक्षेचे महत्त्व ध्यानात आणून देणे.
4. विविध समीक्षा पद्धतींद्वारे एखाद्या पुस्तकाचे समीक्षण करणे.

Course Outcome:

1. भरतमुनींच्या रससिद्धांतावरून विद्यार्थ्यांना रसविचाराचा परिचय होईल.
2. रसविचारासंबंधी विविध उत्पत्ती समजून घेतील.
3. निवडक समीक्षा पद्धतीचा अभ्यास होईल.
4. निवडलेल्या वाङ्मयप्रकारातील एखाद्या ग्रंथाचे समीक्षण करणे शक्य होईल..

Syllabus:

१. 'रस' - स्वरूप व सिद्धांतन	(15 Hours)
२. रसनिष्पत्तिविषयक विविध उपपत्ती व आधुनिकांचे रसविवेचन	(15 Hours)
३. समीक्षा – संकल्पना, प्रयोजन, स्वरूप	(15 Hours)
४. निवडक समीक्षा पद्धती- (समाजशास्त्रीय समीक्षा, मानसशास्त्रीय समीक्षा, स्त्रीवादी समीक्षा, चरित्रात्मक समीक्षा, आस्वादक समीक्षा.)	(15 Hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. कुळकर्णी वा. ल., 'साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा', मुंबई, 1995
2. गाडगीळ गंगाधर., 'खडक आणि पाणी,' उत्कर्ष प्रकाशन, पुणे, २००३
3. गाडगीळ स. रा., 'काव्यशास्त्रप्रदीप', व्हीनस प्रकाशन, पुणे, २०१०

4. गोडबोले, एन्., 'साहित्य समीक्षा: स्वरूप आणि विकास', व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९८१
5. जोग रा. श्री., 'अभिनव काव्यप्रकाश', मौज प्रकाशन, मुंबई, २००८
6. दादेगावकर पद्माकर., 'रसचर्चा', पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९९४
7. देशपांडे ग. त्र्यं., 'भारतीय साहित्यशास्त्र', मुंबई, १९८०
8. देशपांडे, माधव., 'साहित्य साधन', कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९६१
9. पाटणकर वसंत., 'साहित्यशास्त्र', पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००६
10. यशवंत मनोहर, 'नवे साहित्यशास्त्र', विजय प्रकाशन, नागपूर, २००१
11. पाटणकर वसंत, साहित्यशास्त्र- स्वरूप आणि समस्या, पद्मगंधा प्रकाशन, २०११
12. गोखले.म.वि., साहित्यरंग, श्रध्दा प्रकाशन, पुणे

Course Title: प्राचीन मराठी वाङ्मय (१६५१- १८१८)

Course Code: MAR- E-5

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. प्राचीन मराठी भाषा, साहित्य आणि संस्कृती यांचा परिचय करून देणे.
2. जुन्या मराठी साहित्याच्या विकासाला हातभार लावणाऱ्या साहित्यिकांचा त्यांच्या महत्त्वाच्या कलाकृतींच्या आधारे परिचय करून देणे.
3. प्राचीन मराठी साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाहांची ओळख करून देणे.

Course Outcome:

1. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या दुसऱ्या टप्प्यावरील साहित्याचे स्वरूप व ठळक बदल लक्षात येतील.
2. वाङ्मयीन जाणिवेची वृद्धिंगत होतील तसेच साहित्यातील बदलत्या प्रवृत्ती आणि प्रवाह यांचा परिचय होईल.
3. प्राचीन मराठी वाङ्मयाची मौलिकता लक्षात आल्यामुळे त्याविषयी विशेष आस्था निर्माण होईल.
4. प्राचीन मराठी वाङ्मयाच्या क्षेत्रामध्ये संशोधन करण्याची अभिरुची निर्माण होईल.

Syllabus:

१. मराठीतील पंडिती काव्य: प्रेरणा, स्वरूप आणि परंपरा(मुक्तेश्वर, वामन पंडित, रघुनाथ पंडित, श्रीधर, मोरोपंत) **(15 Hours)**
२. मराठीतील शाहिरी काव्य: स्वरूप व प्रकार(अनंतफंदी, होनाजी बाळा, राम जोशी, प्रभाकर, परशराम) **(15 Hours)**
३. मराठीतील बखर वाङ्मय(शिवपूर्वकाल, शिवकाल, पेशवेकाल) **(15 Hours)**
४. आज्ञापत्र – स्वरूप व वैशिष्ट्ये **(15 Hours)**

संदर्भ ग्रंथ

1. अदवंत, म. ना., 'पैंजण', साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर, सहा. आ, २०१३
2. ग्रामोपाध्ये, गं. ब., 'मराठी बखरगद्याचा पुनर्विचार', मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९८६
युनिव्हर्सल पब्लिकेशन्स, कोल्हापूर.
3. जोग, रा. श्री. (संपा.), 'मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड तीन ते पाच)', महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९६५
4. डहाके, वसंत आबाजी., 'मराठी साहित्य इतिहास आणि संस्कृती', पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २००६
5. नसिराबादकर, ल. रा., 'प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास', फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, १९९४
6. वाटवे, के. ना., 'प्राचीन मराठी पंडितीकाव्य', जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, पुणे, १९६४
7. हेरवाडकर, र. वि., 'मराठी बखर', व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९५७
8. धोंड.म.वा, 'मन्हाटी लावणी', मौज प्रकाशन, पुणे, १९५६.
9. म्हांबरे स्नेहा, 'गोमंतकीय शाहीर गोंजी नाईक यांचे वाङ्मय आणि बंदिरवाडा- साखळी.'

Course Title: प्रवासवर्णन: एक वाङ्मयप्रकार

Course Code: MAR-E-6

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. या साहित्यप्रकाराची गुणवैशिष्ट्ये समजावून घेणे.
2. मराठी प्रवासवर्णनांचा स्थूल परिचय करून देणे.
3. सैद्धांतिक तसेच उपयोजित स्तरावर या प्रकाराचा अभ्यास करणे.
4. काही निवडक प्रवासवर्णनांच्या अध्ययनातून या साहित्यप्रकारातील बदलत्या प्रवाहांचा परिचय करून देणे.

Course Outcome:

1. सैद्धांतिक स्तरावर प्रवासवर्णन या वाङ्मयप्रकाराचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप तसेच वेगळेपण लक्षात येईल.
2. स्थूल स्वरूपात मराठी प्रवासवर्णनाची वाटचाल लक्षात घेतल्यामुळे या लेखनप्रकारातील बदलते प्रवाह व महत्त्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल.
3. उपयोजित स्तरावर प्रवासवर्णनांचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.
4. प्रवासवर्णनाच्या वाचन व लेखनाची आवड निर्माण होईल.

Syllabus:

1. सैद्धांतिक स्तर- प्रवासवर्णन: प्रेरणा, स्वरूप व घटक (15 Hours)
2. मराठी प्रवासवर्णन वाटचाल - स्थूल स्वरूप (15 Hours)
3. उपयोजित स्तर - भिंगरीचे पाय- उषा पाणंदीकर (15 Hours)
4. निवडक प्रवासवर्णनाचे वाचन, चर्चा आणि मूल्यांकन, प्रवासानुभव लेखन (15 Hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. अडसूळ, श्रीकृष्ण.,(संपा.), 'उषा पाणंदीकरांची प्रवासवर्णने स्वरुप आणि चिकित्सा', गोमंतक मराठी अकादमी, २००९
2. देसाई, स. शं., दशरथे, अनंत., 'लेखन कला परिचय', परिमल प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९८.
3. कुलकर्णी, गो. म., (संपा), 'मराठी वाङ्मयाचा इतिहास', महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, पृ. २१३, १९९१
4. सावंत, वसंत., 'प्रवासवर्णन: एक वाङ्मयप्रकार', महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९८७

Course Title: मराठी विज्ञान साहित्य : स्वरूप व उपयोजन

Course Code: MAR-E-17

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60 hrs

Course Objective:

विज्ञान साहित्य हा सद्याच्या काळातील एक अतिशय महत्वाचा विषय बनलेला असून त्याचा सखोल परिचय होणे आवश्यक आहे. त्यामुळे मानवी जीवन, विज्ञान आणि साहित्य यांचा परस्पर संबंध विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येईल. त्यातून मराठी साहित्याचे वाचन व लेखन यांच्याप्रती आवड निर्माण होईल.

Course Outcome:

१. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर विज्ञान साहित्याचे अध्ययन केल्यामुळे या प्रकाराची ओळख होईल व या साहित्यप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.
२. मराठी विज्ञान साहित्यामधील महत्त्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल.
३. उपयोजित स्तरावर विज्ञान साहित्याचे अध्ययन केल्यामुळे या साहित्यप्रकाराचे अध्यापन कसे करावे हे समजेल.
४. विज्ञान साहित्य लेखनाविषयीची आवड निर्माण होईल.

Syllabus:

१. मराठी विज्ञान साहित्य – संकल्पना व स्वरूप	(15 Hours)
२. मराठी विज्ञान साहित्याची वाटचाल	(15 Hours)
३. उपयोजित स्तर - आदित्य – अरूण हेबळेकर (विस्तृत परिचय)	(15 Hours)
४. उपयोजित स्तर - आदित्य – अरूण हेबळेकर (घटकवार अभ्यास)	(15 Hours)

संदर्भ ग्रंथ

१. घाटे निरंजन, विज्ञानसाहित्यविश्व, अभिनुजा प्रकाशन, पुणे
२. गणोरकर, प्रभा., डहाके, वसंत आबाजी व इतर (संपा.), 'वाङ्मयीन संज्ञा – संकल्पना कोश', पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई २००१
३. घाटे निरंजन, विज्ञान आणि मराठी विज्ञानवाङ्मय, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
४. सावदेकर विश्वनाथ, मराठी विज्ञानकथा, युगवाणी, नागपूर, मे-जून १९८५

५. नारळीकर जयंत, विज्ञानसाहित्यनिर्मितीतील समस्या, टाईममशीनची किमया, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे
६. पगारे, म. सु, मराठी विज्ञानसाहित्य
७. कुलकर्णी, द. दि., घाटे निरंजन, विज्ञानसाहित्य आणि संकल्पना
८. शिंदे, रवींद्र, विज्ञानसाहित्य : संकल्पना आणि स्वरूप
९. लिंबाळे शरणकुमार, साठोत्तरी मराठी वाङ्मयातील प्रवाह, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
१०. घाटे निरंजन, विज्ञानवाङ्मय (लेख), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ७, भाग १
११. विज्ञानवाङ्मय, मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ५, भाग २
१२. विज्ञान साहित्य विशेषांक , पंचधारा, मार्च २०२१
१३. मराठी विज्ञानवाङ्मय सूची, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई
१४. बागुल, फुला, मराठी विज्ञानसाहित्य : समीक्षा व संशोधन

Course Title: गोमंतक आणि कोकण या प्रदेशातील लोककला

Course Code: MAR-E-8

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60 hrs

Course Objective:

1. लोककलांच्या अभ्यासाचे महत्त्व ध्यानात आणून देणे.
2. गोमंतकीय लोककलांच्या अभ्यासाविषयीची आवड निर्माण करणे.
3. कोकणातील लोककलांचा परिचय करून घेणे.
4. गोमंतक आणि कोकण या प्रदेशातील लोककलांतील साम्यभेदांचा शोध घेणे.

Course Outcome:

1. लोककलांच्या परिचयातून लोकसाहित्याचा अभ्यास होईल.
2. गोमंतकीय लोककलांच्या परिचया बरोबरच त्यांचा अभ्यास करणे शक्य होईल.
3. कोकणातील लोककलांचा परिचय होईल.
4. गोमंतक आणि कोकणातील लोककलांचा अभ्यास केल्यामुळे सांस्कृतिक अनुबंध निर्माण होईल तसेच या लोककलांचे संवर्धन होण्यास मदत होईल.

Syllabus:

१. लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे महत्त्व व स्वरूप **(15 Hours)**
२. गोमंतकीय लोककला- धालो, जागर, मांड, तालगडी, झाडो, शिवोड आणि रणमाले **(15 Hours)**
३. कोकणातील लोककला- दशावतार, चित्रकथी, कळसुत्री बाहुल्या, नमन, जाखडी, पांगुळ, धालोत्सव **(15 Hours)**
४. गोमंतक आणि कोकणातील लोककलांचा सांस्कृतिक साम्यसंबंध **(15 Hours)**

संदर्भ ग्रंथ

1. कुबल रमेश, 'लोकसाहित्याचे अंतरंग', शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१४
2. खेडेकर विनायक, 'लोकसरिता', कला आणि संस्कृती संचालनालय, १९९३
3. तापस - राजापुणे पुष्पलता, 'कोकणातील लोककला', शब्दालय प्रकाशन, २०१४
4. नायक काशिनाथ दामोदर, 'गोमंतकीय संस्कृतीची जडणघडण', गोमंतक विद्यानिकेतन प्रकाशन, १९८०
5. पैगिणकर, अजित., 'काणकोणची लोककला एक दायज', काणकोण अनुजित प्रकाशन, २००१
6. माने वसुधा, 'गोमंतकातील धालो', १९६४
7. सातोस्कर बा.द., 'गोमंतक प्रकृती आणि संस्कृती', खंड-१ व खंड -२, १९७९
8. सुखटणकर ज.स. - 'रुपड्यांची रुपककथा', १९७०
9. व्यवहारे शरद, सिंह. आर. बी, 'लोकसाहित्य: रंग आणि रेखा', विश्वभारती प्रकाशन, नागपूर.
10. मांडे प्रभाकर, 'लोकसाहित्याचे स्वरूप', गोदावरी प्रकाशन, अहमदनगर, २०१७
11. म्हांबरे स्नेहा, 'गोव्यातील धालो या लोकनाट्य कलाप्रकाराचा चिकित्सक अभ्यास', शुभश्री प्रकाशन, सांगोल्डा.
12. भागवत, दुर्गा, 'लोकसाहित्याची रूपरेखा', मुंबई मराठी ग्रंथालय, १९५६
13. भवाळकर, तारा, 'लोकसाहित्याच्या अभ्यासदिशा', स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे २००९
14. गंधारे, द. के., रोंगटे, तुकाराम, मिसाळ निवृत्ती, 'लोकसाहित्य : कला आणि संस्कृती', शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, मे २०१३
15. खेडेकर विनायक विष्णू, 'गोवा संस्कृतीबंध', पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१२
16. केरकर, राजेंद्र पांडुरंग, 'सांस्कृतिक संचिते', गोवा सरकार, कला व संस्कृती संचालनालय, २००५

Course Title: माहितीपट (डॉक्युमेंटरी) : लेखन कौशल्य आणि उपयोजन

Course Code: MAR-SEC-2

Marks: 100

Credits: 04

Course objectives:

1. प्रसारमाध्यम आणि जनसंपर्क क्षेत्रातील माहितीपटाचे महत्त्व ध्यानात आणून देणे.
2. माहितीपटाचे स्वरूप आणि एकूणच रचना कशी असते त्याची माहिती करून देणे.
3. माहितीपट लेखनाचा परिचय आणि सराव करून देणे.
4. माहितीपटाच्या संपूर्ण- चित्रिकरण प्रक्रियेचा परिचय करून देणे.

Course outcomes:

1. माहितीपटाचे स्वरूप अभ्यासल्यामुळे या क्षेत्रातील व्यावसायिक कौशल्ये विकसित होतील.
2. सदर विषयाच्या अभ्यासामुळे पटकथा वा चित्रपटकथा लेखनाची प्राथमिक तयारी होऊ शकेल.
3. माहितीपट चित्रिकरण प्रक्रियेचा परिचय होऊ शकेल.
4. प्रसारमाध्यमे आणि जनसंपर्क क्षेत्रात रोजगाराची संधी उपलब्ध होईल.

Syllabus:

1. माहितीपट- व्याख्या, स्वरूप व उद्दिष्टे (15 hours)
प्रकार-परिचयात्मक (व्यक्ती, संस्था, स्थल इ.)
जागृतीपर- प्रबोधनपर, संशोधनपर इ. माहितीपट रचनेचे स्वरूप
2. माहितीपट लेखन- विषय, रूपरेषा, साधनसामग्री, इ. (15 hours)
घटकाभ्यास- निवेदन, संवाद, वातावरण, स्वभावदर्शन,
गीत, प्रतीक, श्रेयनामावलीचे महत्त्व
3. माहितीपट निर्मितीप्रक्रिया- चित्रीकरणपूर्व तयारी, प्रत्यक्ष चित्रिकरण, (15 hours)
उपलब्ध चित्रण, छायाचित्रे व अन्य दस्ताऐवज,
प्रमुख व्यक्तीचे भाष्य व प्रसंगाची पुनर्निर्मिती

4. माहितीपटाचे उपयोजन / निर्मितीचे सादरीकरण

(15 hours)

- निवडलेल्या विषयावरील माहितीपटाचे सादरीकरण,

संदर्भ ग्रंथ

1. पाडळकर विजय, 'गर्द रानात...भर दुपारी', मौज प्रकाशन, मुंबई, २००२
2. पाडळकर विजय, 'फ्लॅशबॅक', मौज प्रकाशन, मुंबई, २००५
3. बर्बे उज्जला, 'जनसंज्ञापन व आधुनिक प्रसारमाध्यमे', वाय.बी.चव्हाण मुक्त विद्यापीठ प्रकाशन, नाशिक, २०१०
4. माळी सुनील, 'बातमीदारी', राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००८
5. मुळे अंजली, 'सृजनाचे साक्षात्कार', मौज प्रकाशन, मुंबई, २००१
6. सपकाळ अनिल, 'मराठी चित्रपटाची पटकथा', प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००३

Course Title: व्याकरण

Course Code: MAR- C-7

Marks: 100

Credits: 04

Course Objectives:

1. एक स्वतंत्र विषय म्हणून व्याकरणाकडे पाहण्याची जाणीव निर्माण करणे.
2. मराठी व्याकरण परंपरेचा परिचय करून देणे.
3. व्याकरणातील पायाभूत संकल्पनांच्या अभ्यासाचे महत्त्व पटवून देणे.
4. भाषाभ्यासाला व्याकरणाचा अभ्यास कसा साहाय्यभूत ठरतो ते पाहणे.

Learning Outcome:

1. व्याकरण या विषयाची स्वतंत्रपणे ओळख होऊन भाषेच्या अभ्यासाकडे व्याकरणाच्या दृष्टीकोनातून पाहण्याची दृष्टी प्राप्त होईल.
2. मराठी व्याकरणाची परंपरा समजू शकेल.
3. व्याकरणातील विविध संकल्पनांकडे व्याकरणकारांनी कोणकोणत्या भूमिकांतून पाहिले आहे ते समजून घेता येईल.
4. व्याकरण या विषयामध्ये संशोधन करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

Syllabus:

१. व्याकरण- व्याख्या, व्याकरणाच्या अभ्यासाचे महत्त्व, मराठीतील व्याकरण परंपरेची ओळख **(15 hours)**
२. वर्णविचार व संधी- वर्णांचे प्रकार, वर्णांचे वर्गीकरण: - एक स्थूल परिचय
संधी - संधीचे प्रकार; स्वरसंधी, व्यंजनसंधी, विसर्गसंधी **(15 hours)**
३. शब्दविचार- शब्दांचा विकारी व अविकारी जातीलिंग, वचन. **(15 hours)**
४. शब्दविकरण- विभक्ती विचार(स्वरूप व वादविवादासह अभ्यास) व **(15 hours)**
समास- (अव्ययीभाव समास, तत्पुरुष समास, द्वंद्व समास, बहुव्रीही समास)

संदर्भ ग्रंथ:

1. गोविलकर लीला, 'मराठीचे व्याकरण', मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००६
2. दामले मो. के., 'शास्त्रीय मराठी व्याकरण', देशमुख आणि कं., पुणे, १९७०
3. भागवत श्रीपाद, 'मराठी व्याकरण', विद्याभारती प्रकाशन, लातूर, १९८०
4. मंगरूळकर अरविंद, 'मराठीच्या व्याकरणाचा पुनर्विचार', पुणे विद्यापीठ, पुणे, १९७८
5. वाळंबे मो.रा., 'सुगम मराठी व्याकरण लेखन', नितीन प्रकाशन, पुणे, २०११
6. शहा के. पी., 'मराठी व्याकरण', ओम पब्लिकेशन्स, कोल्हापूर, २०१२
7. हिरेमठ राजशेखर, 'मराठी व्याकरण परिचय', मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
8. काळे कल्याण, पुंडे दत्तात्रय, 'व्यावहारिक मराठी', निराली प्रकाशन
9. होलसुरकर सुरेखा, 'मराठी व्याकरण लेखन परिचय', अकेडेमिक इंडिया प्रकाशन, नवी दिल्ली, २०१३
10. कुलकर्णी खंडेराव, 'मराठी व्याकरण स्वरूप व चिकित्सा', पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१९

Course Title: मराठी वाङ्मयाचे सांस्कृतिक स्वरूप

Course Code: MAR- E-9

Marks: 100

Credits: 04

Course Objective:

1. संस्कृती आणि साहित्य यातील परस्पर संबंध समजावून देणे.
2. इंग्रजांच्या आगमनामुळे सांस्कृतिक जीवनात झालेल्या स्थित्यंतरांचा परिचय करून देणे.
3. सामाजिक, शैक्षणिक व सांस्कृतिक क्षेत्राच्या विकासामध्ये योगदान देणाऱ्या व्यक्ती व संस्था यांच्या कार्याचा परिचय करून देणे.
4. साहित्यक्षेत्रातील नवीन प्रेरणा व प्रवाहांचा परिचय करून देणे.

Learning Outcome

1. समाजाच्या विकासामध्ये साहित्य आणि संस्कृती यांच्यातील स्थित्यंतरे कशी कारणीभूत ठरतात यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.
2. इंग्रजांच्या आगमनामुळे साहित्य आणि समाज यांच्यावर झालेले परिणाम समजून घेता येतील.
3. सामाजिक क्षेत्रामध्ये वैचारिक प्रबोधनाच्या दृष्टीने राबवलेल्या उपाययोजनांचे विद्यार्थ्यांना ज्ञान होईल.
4. साहित्य क्षेत्रातील नवीन प्रवाहांच्या निर्मितीमागील हेतू समजावून घेता येतील.

Syllabus:

1. संस्कृती , व्याख्या व स्वरूप- साहित्य आणि संस्कृती यांचा परस्पर संबंध (15 hours)
2. अव्वल इंग्रजी कालखंडातील - सांस्कृतिक बदलाचा साहित्यावरील परिणाम -
 - I. सांस्कृतिक, सामाजिक - परमहंस सभा, आर्य समाज, प्रार्थना समाज, ब्राह्मो समाज, सत्यशोधक समाज
 - II. शैक्षणिक - एलफिस्टन, मे. कॅंडी, बोर्ड ऑफ एज्युकेशन, दक्षिणा प्राईज कमिटी (15 hours)
3. 1874-1920 या कालखंडातील साहित्य निर्मितीमागील प्रेरणा व प्रवृत्ती - विष्णुशास्त्री चिपळूणकर, गो.ग.आगरकर, लोकमान्य टिळक यांचे सामाजिक व सांस्कृतिक कार्य- सुधारणावादाच्या संदर्भात (15 hours)
4. 1920 - 1960 या कालखंडातील बदलत्या विचार प्रवाहांचा मराठी साहित्यावर

संदर्भ ग्रंथ

1. कऱ्हाडे सदा, 'अर्वाचीन मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी', लोकवाडमय गृह, मुंबई, १९८१
2. कुलकर्णी कृ.भि, 'आधुनिक मराठी गद्याची उत्क्रांती', मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय, मुंबई, १९५६
3. जोशी महादेवशास्त्री, 'भारतीय संस्कृतिकोश', भारतीय संस्कृतीकोश मंडळ, पुणे, १९७६
4. जोशी लक्ष्मणशास्त्री, 'मराठी विश्वकोश', महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९८६
5. श्री.जोग रा.,(संपा.) 'मराठी वाडमयाचा इतिहास खंड तिसरा', महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९९९
6. श्री.जोग रा.,(संपा.) 'मराठी वाडमयाचा इतिहास खंड चौथा', महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९९९
7. श्री.जोग रा.,(संपा.) 'मराठी वाडमयाचा इतिहास खंड पाचवा (भाग पहिला व दुसरा)', महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९९९
8. रा. ग. जाधव,(संपा.) 'मराठी वाडमयाचा इतिहास खंड सातवा (भाग पहिला)', महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, २००९
9. मालशे स.गं, 'साहित्य – सिध्दांत', महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९८२

Course Code: MAR- E-10

Marks: 100

Credits: 04

Course Objective:

1. आत्मचरित्र या वाङ्मयप्रकाराच्या व्याख्या व स्वरूप समजावून घेणे.
2. मराठीतील आत्मचरित्रपर वाङ्मयाचा स्थूल परिचय करून घेणे.
3. आत्मचरित्रपर वाङ्मयाच्या प्रेरणा, घटक व विशेषांची माहिती करून देणे.
4. उपयोजित आत्मचरित्राच्या अभ्यासामुळे आत्मचरित्राच्या मूल्यमापनासाठी आवश्यक असलेली मनोभूमिका तयार करणे.

Learning Outcome:

1. साहित्याचे वर्गीकरण कोणकोणत्या तत्वानुसार केले जाते त्याचे प्राथमिक ज्ञान प्राप्त होईल तसेच आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराचे वेगळेपण स्पष्ट होईल.
2. आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराची व्यवच्छेदक लक्षणे, व्याख्या, त्याचे उपप्रकार इत्यादींचे ज्ञान प्राप्त होईल.
3. मराठीतील आत्मचरित्रपर साहित्याचा स्थूल परिचय होईल तसेच आत्मपर लेखनाविषयी आवड निर्माण होईल.
4. उपयोजित स्तरावरील आत्मचरित्राच्या अभ्यासामुळे, आत्मचरित्राच्या मूल्यमापनासाठी आवश्यक असलेली मनोभूमिका तयार होईल.

Syllabus:

1. साहित्यप्रकाराची संकल्पना व आत्मचरित्र (15 hours)
2. आत्मचरित्र: संकल्पना, स्वरूप व व्याख्या (15 hours)
3. मराठीतील आत्मचरित्रपर वाङ्मयाचा स्थूल परिचय (15 hours)
4. उपयोजित आत्मचरित्राचा विविधांगी / सूक्ष्म अभ्यास - चाकाची खुर्ची,

संदर्भ ग्रंथ

1. कन्हाडे सदा, 'चरित्र आणि आत्मचरित्र', लोकवाडमयगृह प्रकाशन, मुंबई, १९७६
2. कुलकर्णी अनंत अनिरुद्ध, 'प्रदक्षिणा खंड 1', कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, २००२
3. कुलकर्णी अनंत अनिरुद्ध, 'प्रदक्षिणा खंड 2', कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, २००४
4. जाधव रा.ग., 'मराठी वाडमयाचा इतिहास खंड 7', (संपा) महाराष्ट्र साहित्य परिषद प्रकाशन, पुणे, २०११
5. जोशी अ.म., 'चरित्र – आत्मचरित्र', सुविचार प्रकाशन, धंतोली, १९६५
6. देशपांडे अ.ना., 'आधुनिक मराठी वाडमयाचा इतिहास भाग 2', (संपा.) व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७९
7. मोराळे महालक्ष्मी, 'आत्मचरित्रात्मक कादंबरी', पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१०
8. यादव आनंद, 'आत्मचरित्रमीमांसा', मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २०१४

Course Code: MAR- E-11

Marks: 100

Credits: 04

Course Objective:

1. पत्रकारिता म्हणजे काय? तिची उपयुक्तता समजावून देणे.
2. पत्रकारितेतील लेखनकौशल्ये समजावून देणे.
3. पत्रकारितेचे स्वरूप व्याख्या व प्रकार समजावून देणे.
4. पत्रकारितेसाठी आवश्यक गुणकौशल्यांचे ज्ञान करून देणे.

Learning Outcome:

1. पत्रकारिता म्हणजे काय व तिची आजच्या काळातील उपयुक्ततेचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.
2. बातमीदारासाठी आवश्यक नीतिमूल्यांचा परिचय होईल.
3. बातमीलेखनाचे कौशल्य आत्मसात करता येईल.
4. वृत्तपत्राच्या वार्ताहराला आवश्यक गुणकौशल्ये आत्मसात करता येतील.

Syllabus:

1. पत्रकारिता : स्वरूप, संकल्पना व वाटचाल **(15 hours)**
2. बातमी: व्याख्या स्वरूप, बातमी आणि बातमीपत्र लेखन **(15 hours)**
3. वृत्तपत्रीय लेखन: (वाचकांचा पत्रव्यवहार, लेख, स्तंभलेखन, सदरलेखन, अग्रलेख) **(15 hours)**
4. इलेक्ट्रॉनिक पत्रकारिता (सामाजिक प्रसारमाध्यमे) **(15 hours)**

संदर्भ ग्रंथ

1. अकलूजकर प्रसन्नकुमार, 'फीचर रायटिंग', श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, २००८
2. कुलकर्णी एस. के., 'बातमीदारी', विद्या प्रकाशन गृह, पुणे, २००१
3. गर्गे स.मा., 'पत्रकार आणि पत्रकारिता', मानसन्मान प्रकाशन, पुणे, १९९०

4. ताम्हणे चन्द्रकान्त, 'वार्ता संकलन', पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २००३
5. देशपांडे ए.व्ही., 'मराठी पत्रकारिता', सुखद सौरभ प्रकाशन, सातारा, २००८
6. पाध्ये प्रभाकर, 'पत्रकारितेची मूलतत्त्वे', (अनुवाद : परांजपे प्र.ना, परांजपे वसुधा), मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००७
7. माळी सुनील, 'बातमीदारी', राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००८
8. लांडगे संजय, 'उपयोजित मराठी', दिलीपराज प्रकाशन प्रा. लि., पुणे, २०११
9. लेले रा.का., 'मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास', कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, २०००
10. पिंगळे किरण नामदेव, (संपा), 'संवाद कौशल्ये आणि प्रसारमाध्यमे', शब्दश्री प्रकाशन, पुणे, २०१५
11. प्रभुदेसाई, वि. (संपा.) व घवी, रवींद्र बा. गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड १), गोमंतक मराठी अकादमी
12. ढवळीकर, संजय, अग्रलेख, जागर प्रकाशन, गोवा, २०१५
13. ढवळीकर, संजय, संपादकीय, जागर प्रकाशन, गोवा, २०१५
14. वावळेकर, समीरण, आजच्या ठळक बातम्या, राजहंस प्रकाशन, पुणे
15. प्रभू परेश, गोमंतकीय मराठी पत्रकारितेचा इतिहास, गोवा मराठी अकादमी, गोवा, २०२१

Course Title: भाषिक कौशल्ये आणि व्यक्तिमत्त्व विकास

Course Code: MAR- E-12

Marks: 100

Credits: 04

Course Objective:

1. व्यक्तिमत्त्व विकासात असलेल्या भाषिक कौशल्याचा परिचय करून घेणे.
2. जनसंपर्कात भाषिक कौशल्याचे महत्त्व कसे असते ते समजावून घेणे.
3. व्यक्तिमत्त्व विकासाचे संवर्धन ज्या घटकांमुळे होऊ शकते त्या घटकांचा अभ्यास करणे.
4. भाषिक कौशल्यांचा अभ्यास व सादरीकरणामुळे व्यक्तिमत्त्वात होणाऱ्या बदलांची जाणीव करून देणे.

Learning Outcome:.

1. व्यक्तिमत्त्व विकासाविषयी एक स्वतंत्र जाणीव निर्माण होईल.
2. विविध भाषिक कौशल्यांचा अभ्यास होईल.
3. भाषा व साहित्याद्वारे व्यक्तिमत्त्व विकास होऊ शकतो असा आत्मविश्वास विद्यार्थ्यांच्या मनात निर्माण होईल.
4. भाषिक कौशल्यांच्या सादरीकरणामुळे व प्रात्यक्षिकामुळे सुप्त कलागुणांना उत्तेजन मिळेल.

Syllabus:

1. भाषिक कौशल्यांचे स्वरूप व महत्त्व - श्रवण, वाचन, आकलन, लेखन भाषण व संभाषण
(15 hours)
2. जनसंपर्कात भाषिक कौशल्यांचे महत्त्व आणि इतर भाषिक कौशल्ये - उच्चारण निवेदन, अभिवाचन, भाषाशैली, देहबोली.
(15 hours)
3. व्यक्तिमत्त्व विकासाचे महत्त्व - कलागुणांची जोपासना, समाजविकासाची जाणीव, नेतृत्व गुणांची जोपासना.
(15 hours)
4. अन्य भाषिक कौशल्ये - अवतरणे, सुभाषित व सुविचार, ग्रंथांचे संदर्भोल्लेख इ.
(15 hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. देसाई रवींद्र, 'प्रभावी भाषणकला', प्रफुल्लता प्रकाशन, पुणे, २००४
2. देशपांडे पु.ल., 'रेडियोवरील भाषणे', मौज प्रकाशन, पुणे, १९८०
3. पेंडसे अंजली, 'देहबोली', नीलकंठ प्रकाशन, पुणे, २००४
4. नसिराबादकर ल.रा., 'व्यावहारिक मराठी', फडके प्रकाशन, कोल्हापूर, २००८
5. माळी सुनील, 'बातमीदारी', राजहंस प्रकाशन, पुणे, २००८
6. साने र.य., 'लेखनमित्र', विद्या विकास पब्लिशर्स प्रा.लि. नागपूर, २००७

Course Title: भाषाविज्ञान

Course Code: MAR- C-8

Marks: 100

Credits: 04

Course Objectives:

1. भाषाविज्ञान, विज्ञान म्हणून स्वरूप समजावून घेणे.
2. भाषेच्या उत्पत्तीविषयक सिद्धांतनाचा परिचय करून घेणे.
3. प्रमाणभाषा व बोलीभाषांच्या अभ्यासाच्या पद्धती अभ्यासणे.
4. भाषाविज्ञानाच्या दृष्टीने मराठीची पूर्वपीठिका समजावून घेणे.

Course Outcomes:

1. एक विज्ञान म्हणून भाषाविज्ञानाची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल.
2. भाषेचे उत्पत्तीविषयक सिद्धांत समजावून घेण्याबरोबरच विविध भाषाभ्यास पद्धतीचा अभ्यास होईल.
3. मराठी भाषेची पूर्वपीठिका समजावून घेता येईल.
4. प्रमाणभाषा म्हणून मराठीचा व इतर बोलींचा परिचय होईल.

Syllabus:

1. भाषा आणि भाषाविज्ञान **(15 hours)**
 - भाषा व्याख्या व स्वरूप, भाषेच्या विविध अवस्था- आंगिक हावभावाची, दृश्यचिन्हांची, लिपिबद्ध, मौखिक, इ. भाषेचे उपपत्तीविषयक सिद्धांत (निवडक – 5)
2. भाषाभ्यासपद्धती **(15 hours)**
 - ऐतिहासिक, वर्णनात्मक व सामाजिक
3. मराठीची पूर्वपीठिका **(15 hours)**
 - आर्यभाषा, आंतर-बहिर्वर्तुळ सिद्धांत, संस्कृत-प्राकृत- महाराष्ट्री- मराठी असा प्रवासाभ्यास
4. प्रमाणभाषा व बोलीभाषा **(15 hours)**
 - स्वरूप, विशेष व प्रकार, मराठीच्या प्रमुख बोलींचा अभ्यास- मालवणी, चित्पावनी, आगरी

संदर्भ ग्रंथ

1. कालेलकर ना.गो., 'भाषा आणि संस्कृती', मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, २०१२
2. कालेलकर ना.गो., 'भाषा इतिहास आणि भुगोल', मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, १९८५
3. कुलकर्णी कृ.पा., 'मराठी भाषा उद्गम आणि विकास', मोर्डन बुक डिपोट प्रकाशन, १९७३
4. केळकर अशोक, 'वैखरी', मॅजेस्टिक बुक प्रकाशन, मुंबई, १९८३
5. गजेंद्रगडकर न., 'भाषा आणि भाषाशास्त्र', व्हिनस प्रकाशन, पुणे, १९९१
6. गोविलकर लिला, 'वर्णनात्मक भाषाविज्ञान', आरती प्रकाशन, डोंबीवली, १९९२
7. ग्रामोपाध्ये ग., 'भाषाविचार आणि मराठी भाषा', व्हिनस प्रकाशन, पुणे, १९६४
8. जोगळेकरगं. ना., 'आधुनिक भाषाविज्ञान', सुविचार प्रकाशन, पुणे, १९८७
9. जोशी प्र. न., 'सुबोध भाषाशास्त्र', स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००३
10. पुंडे दत्तात्रय, 'सुलभ भाषाविज्ञान', स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९६
11. भंडारे आनंद, 'भाषाशास्त्र', निर्मल प्रकाशन, नांदेड, २००४
12. मालशे मिलिंद, 'आधुनिक भाषाविज्ञान: सिद्धांत आणि उपयोजन', लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, २००४
13. मालशे स गं., 'भाषाविज्ञान परिचय', व्हिनस प्रकाशन, पुणे, १९८७
14. मालशे स गं., 'भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक', पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५

Course Title: मुक्तीपूर्व गोमंतकीय मराठी वाङ्मय

Course Code: MAR- E-13

Marks: 100

Credits: 04

Course Objective:

1. गोमंतकीय मराठी साहित्य वाचनाची आवड निर्माण करणे.
2. पोर्तुगीजपूर्वकालीन साहित्याची ओळख करून घेणे.
3. पोर्तुगीजकालीन साहित्याचे महत्त्व व विशेषांचा अभ्यास करणे.
4. पोर्तुगीजकालीन नियतकालिकांचे स्वरूप व कामगिरी समजावून घेणे.

Learning Outcome:

1. गोमंतकीय मराठी साहित्याची व साहित्यप्रकाराची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल.
2. गोमंतकीय मराठी वाङ्मयातील, विविध साहित्यप्रकारातील स्थित्यंतरे विद्यार्थ्यांना समजतील.
3. गोमंतकीय मराठी वाङ्मयातील संतसाहित्याचे महत्त्व व वेगळेपण ध्यानात येऊ शकेल.
4. गोमंतकीय मराठी नियतकालिकांचे मुक्तिलढ्यातील योगदान ध्यानात येईल.

Syllabus:

1. पोर्तुगीजपूर्व गोमंतकीय संस्कृती व पोर्तुगीज सत्तेचे गोमंतकीय जीवनावर झालेले परिणाम
(15 hours)
2. पोर्तुगीजकालीन साहित्य –कृष्णदास शामा, विठ्ठल केरीकर, कृष्णभट बांदकर, सोहिरोबानाथ
आंबिये
(15 hours)
3. ख्रिस्ती मराठी वाङ्मय: प्रेरणा व स्वरूप
(15 hours)
4. पोर्तुगीज कालखंडातील नियतकालिके - स्वरूप व कार्य
(15 hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. नायक काशिनाथ दामोदर, 'गोमंतकाची सांस्कृतिक जडणघडण', गोमंत विद्या निकेतन
प्रकाशित, मडगाव, २०१२
2. नायक केशव अनंत, 'पावशतकातील गोमंतक', (संपा.) सारस्वत ब्राम्हण समाज
प्रकाशित, मडगाव, १९३८

3. प्रभुदेसाई वि.बा., घवी रवीन्द्र, 'गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-खंड 1', (संपा) गोमंतक मराठी अकादमी प्रकाशित, पणजी, २००३
4. प्रभुदेसाई वि.बा., 'सतराव्या शतकातील गोमंतकीय बोली', मुंबई विश्वविद्यालय, मुंबई, १९६३
5. भोबे गोपाळकृष्ण केशव, 'असा हा गोमंतक', पंचेचाळीसावे साहित्य संमेलन समिती प्रकाशित, मडगाव, १९६४
6. सरदेसाई मनोहर हिरबा, 'गोमंतकाचे असे ते दिवस', पुरोगामी प्रकाशन, गोवा, १९९४
7. सरदेसाई मनोहर हिरबा, 'गोमंतकीय ख्रिश्चन समाज: निर्मिती व कार्य', कला व संस्कृती संचालनालय, गोवा, २००१
8. सातोस्कर बा.द., 'गोमंतक: प्रकृती व संस्कृती(खंड 1 ते खंड 3)', शारदीय प्रकाशन, पणजी, २००९

Course Title: मराठी प्रादेशिक कादंबरी: स्वरूप आणि उपयोजन

Course Code: MAR- E-14

Marks: 100

Credits: 04

Course Objective:

1. प्रादेशिक कादंबरीचे वेगळेपण समजावून घेणे.
2. मराठी प्रादेशिक कादंबरीचा स्थूल आढावा घेणे.
3. सैध्दांतिक तसेच उपयोजित स्तरावर त्याचा अभ्यास करणे.
4. मराठी प्रादेशिक कादंबरीच्या वैशिष्ट्यांचा परिचय करून देणे.

Learning Outcome:

1. प्रादेशिक कादंबरी या साहित्यप्रवाहाची ओळख होईल.
2. सैध्दांतिक व उपयोजित स्तरावर प्रादेशिक कादंबरीचे अध्ययन केल्यामुळे या लेखनप्रकाराचे मूल्यमापन करण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होईल.
3. मराठी प्रादेशिक कादंबरीलेखन करणाऱ्या महत्त्वाच्या लेखकांचा परिचय होईल.
4. या लेखनप्रकारातील विविध प्रवाह समजून घेता येतील.

Syllabus:

१. मराठी प्रादेशिक कादंबरी - स्वरूप व घटक	(15 hours)
२. मराठी प्रादेशिक कादंबरीची वाटचाल	(15 hours)
३. उपयोजन - जोगीण - सुभाष भेण्डे (विस्तृत परिचय)	(15 hours)
४. उपयोजन - जोगीण - सुभाष भेण्डे (घटकानुसार अभ्यास)	(15 hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. कुलकर्णी मदन, 'मराठी प्रादेशिक कादंबरी: तंत्र आणि स्वरूप', श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर, १९८४
2. जगनाळे रेखा रामकृष्ण, 'प्रादेशिक ग्रामीण साहित्य समीक्षेची समीक्षा', विजय प्रकाशन, नागपूर, २००७
3. कुलकर्णी अनिरुद्ध (संपा), 'प्रदक्षिणा – खंड दुसरा', कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, २००४.
4. मणगुतकर अशोक, 'सुभाष भण्डे यांच्या कादंबऱ्या', गोमंतक मराठी अकादमी, गोवा, २००९
5. शेळके भास्कर, 'मराठी प्रादेशिक कादंबरी: स्वरूप आणि विश्लेषण,' शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१२
6. शेळके भास्कर, 'मराठी कादंबरीतील प्रादेशिकता', स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९७

Course Code: MAR- E-15

Marks: 100

Credits: 04

Course Objective:

1. भाषांतराचे स्वरूप व उद्दिष्टे समजावून देणे.
2. भाषांतराचे महत्व विशद करणे.
3. भाषांतराचे विविध प्रकार समजावून देणे.
4. भाषांतरासाठीच्या आवश्यक कौशल्यांचे ज्ञान करून देणे.
5. तौलनिक साहित्याभ्यासात भाषांतर विद्येचे महत्त्व समजावून देणे.

Learning Outcome:

1. भाषांतर म्हणजे काय त्याची आजच्या काळातील उपयुक्ततेची विद्यार्थ्यांना जाणीव होईल.
2. भाषांतर करताना येणाऱ्या समस्यांवर मात करण्याची क्षमता निर्माण होईल.
3. भाषांतरप्रक्रिया समजावून घेता येईल.
4. प्रत्यक्ष अनुवाद करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

Syllabus:

1. भाषांतर स्वरूप आणि उद्दिष्टे	(15 hours)
2. भाषांतराचे प्रकार आणि वर्गीकरण	(15 hours)
3. भाषान्तरप्रक्रिया, भाषांतरातील समस्या, भाषांतरकाराचे गुण	(15 hours)
4. स्वाध्याय - (मूळ साहित्यकृती व तिचे मराठीमधील भाषांतर)	(15 hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. अर्जुनवाडकर लीला, 'ललित साहित्याचे भाषांतर: एक यक्षप्रश्न' (भाषा आणि जीवन, १०,३, पावलाळा, १९९२)
2. कच्हाडे सदा, 'भाषांतर', मुंबई, लोकवाडमय गृह प्रकाशन, २०११
3. चित्रे दिलीप, 'कवितेचे भाषांतर', नवभारत, ३६.७, एप्रिल १९८३

4. देशपांडे एल. एस., 'साहित्य-सेतू (साहित्याचे भाषांतर एक अभ्यास)', निर्मल प्रकाशन, १९९९
5. कल्याण काळे /अंजली सोमण (संपा), 'भाषांतरमीमांसा', प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९७
6. सारंग विलास, 'भाषांतर आणि भाषा', मौज प्रकाशन, मुंबई, २०११
7. 'साहित्यसूची' (भाषांतर विशेषांक) दिवाळी, १९८९
8. पाठक, म. वि. व ठकार, रजनी, भाषांतर : शास्त्र की कला?, वरदा प्रकाशन, पुणे
9. सारंग विलास, 'भाषांतर : काही प्रश्न', सत्यकथा, सप्टेंबर, १९७४
10. बापट, वसंत, तौलनिक साहित्याभ्यास मुलतत्वे आणि दिशा, मौज प्रकाशन, पुणे
11. चित्रे दिलीप, 'कवितेचे भाषांतर', आलोचना, जानेवारी, १९८३
12. सारंग विलास, 'भाषांतराचे काही प्रश्न', सत्यकथा, ऑगस्ट, १९७४
13. पंचधारा भारत विशेषांक, डिसेंबर २००१
14. नेमाडे, भालचंद्र, साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद १९८६

Course Title: साहित्याचे माध्यमांतर

Course Code: MAR-E-18

Marks: 100

Credits: 04

Duration: 60 hrs

Course Objective:

साहित्याचे माध्यमांतर ही आज एक महत्वाची संकल्पना आहे. मुळात ही एक प्रक्रिया असून त्यासाठी विशेष कौशल्यांची आवश्यकता असते. त्यादृष्टीने या संकल्पनेचा आणि त्यासाठी लागणाऱ्या कौशल्यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे, स्वाध्यायाच्या माध्यमातून मूळ संहिता आणि तिचे माध्यमांतरीत रूप यांची चिकित्सा करण्याची क्षमता विकसित करणे हा या विषयाचा हेतू आहे.

Course Outcome:

१. साहित्याचे माध्यमांतर या संकल्पनेचा परिचय होईल.
२. माध्यमांतराचे प्रकार लक्षात येतील.
३. माध्यमांतर प्रक्रिया, तंत्र व माध्यमांतर करताना येणाऱ्या समस्या लक्षात येतील.
४. माध्यमांतरीत साहित्यकृतीची चिकित्सा करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

Syllabus:

1. माध्यमांतर – संकल्पना, स्वरूप व महत्व	(15 Hours)
2. माध्यमांतराचे प्रकार व वर्गीकरण	(15 Hours)
3. माध्यमांतर – प्रक्रिया, तंत्र व समस्या	(15 Hours)
4. स्वाध्याय – (मूळ मराठी साहित्यकृती व तिचे माध्यमांतर)	(15 Hours)

संदर्भ ग्रंथ

1. देशमुख, डॉ. शिवाजीराव (संपा.), 'मराठी साहित्य – प्रकारांतर व माध्यमांतर', तुळजाभवानी महाविद्यालय, सोलापूर
2. देव, डॉ. मिनाक्षी, 'रूपांतरे आणि माध्यमांतरे'
3. दादेगावकर उमा, 'बॅरिस्टर तीन रूपे', मॅजेस्टिक प्रकाशन, पुणे
4. थोरात डॉ. राजेंद्र, 'कुंकू ते दुनियादारी', चपराक प्रकाशन, पुणे
5. कामत, कल्पना, 'मराठी कादंबऱ्यांची नाट्यरूपांतरणे'. पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे
6. हंडीभाग, भारत, 'साहित्याचे माध्यमांतर', हरनाई प्रकाशन, नांदेड
7. थोरात राजेंद्र, 'साहित्यकृतीचे माध्यमांतर', संस्कृती प्रकाशन

8. डहाके, वसंत, 'दृष्यकला आणि साहित्य'. लोकवाङ्मय गृह, पुणे
9. दीक्षित. विजय, 'चित्रपट – एक कला', रेणुका प्रकाशन, पुणे